

IZHAJA VSAK DAN

Čudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Praznične števe, se prodajajo po 3 nvt. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Poštojani, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe, po 5 nvt. (10 stot.)

DELASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. OENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnjaja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačilno in tožiljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenih naročnin, se uprava ne odira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kren 3-60, za pol leta Kren 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredniško listo. Nepranežena pisma se ne sprejemajo in rokopi si se ne vračajo. Naročnino, oglašne in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik in urednik lista „Edinost“. — Nastanila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga s omejenim poročtvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Polno-hranilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Velesile in albanska vstaja.

Avstrija proti srbski ekspediciji v Albanijo.

Albanska vstaja.

DUNAJ 25. (Izv.) V Evropi vlada radi albanske aventure vedno večje vznemirjenje in že se kažejo nasprotja med velesilami. Tripleententa stoji na stališču, da se morajo dati Srbiji popolnoma proste roke, da si zavaruje svoje ozemlje, če treba tudi z ostrim nastopom proti novoustanovljeni avtonomni Albaniji. Nasprotno pa smatra trojeveza, da se Srbija Albanije same ne sme lotiti. Zlasti dujaški diplomatje stoje na tem stališču in današnja of. cizorna nota, ki je izšla zvečer, poudarja, da se mora protestirati proti vsakemu poskusu, da bi se delalo za sedanje nemire oziroma izbruh albanske vstaje, odgovorno albansko provizorično vlado ali pa mlado albansko državo. Albanija da ni na vsaj stvari čisto nič prizideta, ona se v to sploh ne vmešava in bojni kilc proti Srbiji ni izšel iz vrst merodajnih albanskih krogov.

Namen najnovejših dunajske politike je očitven. Preprečiti hočejo srbske operacije na albanskem ozemlju samem in tako vzdrževati ognjišče nemirov, ki bi se potem lahko ponavljali, kadar bi bilo pač treba.

Srbija sama pozna svoje težavno stališče in se za to dosedaj še skrbno ogiba izjaviti, da obstoji med Srbijo in Albanijo vojno stanje. A če bo šlo tako naprej kakor dosedaj, je neizogibno dejstvo, da nastopi Srbija z največjo energijo in vso strogostjo tudi proti Albaniji sami. Da je Albanija sama tudi udeležena in skriva sedanjih dogodkov, je najbolj razvidno iz tega, da je ravno vojni minister albanek, Isa Boletina, voditelj v Srbiji razgrajal albanskih roparjev. Dunajska politika je izzvala seveda v Bolgradu velikansko ogorčenje in listi zvrčajo očitno vso krivdo na Avstrijo in Italijo, češ, da sta nalašč povzročili sedanjo težko situacijo. Na Dunaju je danes silno neprijetno dirnil interwiew s srbskim poslanikom Bogičevićem, ki ga je priobčil berlinski „Lokal-anzeiger“. Poslanik Bogičević je izjavil, da je trdno prepričan, da je albanske nemire aranžirala neka tretja roka, tuja sila in da oboroženje Arnavtov to najbolj jasno dokazuje.

Prodiranje Albancev.

BELGRAD 25. (Izv.) Albanci so po zavetju Dibre pričeli takoj prodirati proti Dibri, Strugi, Kličevu in Djakovici. Neko srbsko stotajo so beje Albanci pri tem prodiranju popolnoma uničili. Djakovica se nahaja v albanskih rokah. Čez 6 000 Albancev je udrlo v ozemlje Črnega Drina. Albanci so vpadli tudi že v ozemlje Ljuma. Pri Prizrenu je prišlo do večjih spopadov s srbskimi četami, tekom katerih so se Srbi morali umakniti. Albanci so naskočili tudi Prizren, a so Srbi napad na mesto odbili.

Djakovica v albanskih rokah. Naskoki na Prizren in Strugo.

BELGRAD 26. (Izv.) Srbske čete, ki so bile poklicane v torek pod orožje, so že na poti v uporno ozemlje in pridejo tjakaj že jutri. V Belgradu se zatrjuje, da so vojaški krogi odločeni, da okupirajo ves albanski teritorij.

Albanci so včeraj zavzeli tudi Djakovico. Mesto Prizren so dvakrat naskočili, a so bili obakrat odbiti. Močni albanski

oddelki korakajo proti jugu, na Strugo. Po nekaterih poročilih se je posrečilo Albancem tudi Strugo zavzeti danes v naskoku. Maloštevne srbske obmejne posadke se polagoma umikajo, ker so dobile iz Belgrada ukaz, da naj počakajo na ojačenje.

Kličevo še ni v albanskih rokah.

BELGRAD 25. (Izv.) Uradno se poroča: Vest, da se nahaja Kličevo že v albanskih rokah, ni resnična. Pač pa so zasedli Albanci vas Mavrovo v bližini Kličeva. Glede Galičnika še ni uradno dognano, da bi ga Albanci zasedli in požgali.

Povratak Pašića v Belgrad.

BELGRAD 25. (Izv.) Srbski ministrski predsednik Pašić se vrne še tekom tega tedna v Belgrad.

Srbija obtožuje Bolgarsko.

BELGRAD 25. (Izv.) Srbska vlada je tiročila velesilam posebno noto, v kateri jih opozarja na dejstvo, da vodijo albanske upornike večidel bolgarski oficirji. Radi tega prosi velesile, naj zastavijo ves svoj vpliv v Srbiji in preprečijo tako eklatantno kršenje mednarodnega prava. Zatrjuje se, da se pripravlja tudi t. zv. macedonska bolgarska revolucionarna organizacija, da izzove nemire v Makedoniji.

Odstop srbskega vojnega ministra Božanovića.

BELGRAD 25. (Izv.) V političnih krogih se zatrjuje, da vojni minister Božanović v najkrajšem času odstopi, ker se je spril z generalnim štabom.

Odpoklic angleške posadke iz Skadra?

DUNAJ 25. (Izv.) Tu so se razširile vesti, da je angleška vlada odpoklicala svoje čete iz Skadra in Albanije. Vesti so bile z mrzlično naglico demantirane in označene kot neistinite, a ni izključeno, da je le nekaj resnice na njih.

Ruski generalni konzulat v Albaniji.

PETROGRAD 25. (Izv.) Rusija je sklenila, da ustanovi v Albaniji generalni konzulat.

Bolgarska in Rusija.

SOFIJA 25. (Kor.) „Agence telegraphique Bulgare“ izjavlja, da je vest „Novoje Vremje“ iz Carigrada, da je neki bolgarski delegat v nekem interwiewu izjavil, da so za sedanji položaj Bolgarske odgovorni Sazonov, Danev in Macedonci, popolnoma izmišljena. Noben bolgarski delegat ni nikdar podal take izjave.

S. L. S. opusti obstrukcijo v štajerskem deželnem zboru.

MARIBOR 25. (Izv.) Danes se je vrnila seja poslancev S. L. S. Dr. Korošec je poročal o svoji konferenci s Stürgkhom, nakar je bilo po daljšem posvetovanju sklenjeno, da se v principu pristane na kratko zasedanje deželnega zbora. Ta sklep utemeljujejo klerikalci, ki so, kakor znano, vstajali dosedaj pri odločni obstrukciji, s slabim gospodarskim položajem dežele in perečim učiteljskim vprašanjem. Dalje se zatrjuje, da se obstrukcija ne opusti brez kompenzacij, ki pa seveda ne bodo prevelike, ker Nemci v bistvu vstajajo na svojem stališču. Sklep poslancev S. L. S. je silno presenetil. Brez dvoma je, da moral vplivati na Slovenski klub sam dr. Šusteršič.

Demisija Conrada pl. Hötendorfa.

BUDIMPEŠTA 15. (Izv.) Z avtentične strani se poroča, da je šef generalnega štaba, Conrad pl. Hötendorf, že podal cesarju svojo demisijo, ki bo v najkrajšem času sprejeta. Nekatere vesti celo govore, da je cesar demisijo že sprejel in imenoval za Conradaovega naslednika generala Tersztyanszkega.

Hrvaško vprašanje.

BUDIMPEŠTA 24. (Izv.) Ogrski ministri svet je imel danes zvečer sejo, ki je trajala jako dolgo. Najprej se je razpravljalo o vojaških zahtevah. Poudarjalo se je, da se morajo nove vojaške zahteve omejiti na minimum, ki ne bo v nasprotju s finančnimi silami države.

Glede t. zv. hrvaškega vprašanja je izjavil grf Tisza, da je stanje pogajanj, ki jih je vodil deloma osebno, deloma pa s pomočjo komisarja Skerleca in bivšega bana Raucha, jako povoljno, tako da bo ogrska vlada še tekom tega leta odpravila komisarijat, imenovala bana in razpisala nove volitve. Istočasno bodo odpravljena tudi nekatera gravamina hrvaške politike. V političnih krogih se zatrjuje, da pride kot kandidat za bansko mesto v prvi vrsti v vprašev, madjaronski hrvaški poslanec, Ladislav Janković.

Češka kriza.

DUNAJ 25. (Izv.) Danes so bile končane konference češkega cesarskega namestnika kneza Thuna z grofom Stürgkhom in notranjim ministrom Heindolom glede češke krize. Vlada povabi prihodnje dni voditelje čeških in nemških strank k obnovitvi pravnih pogajanj.

Kolera na Ogrskem.

BUDIMPEŠTA 25. (Kor.) Glasom poročil notranjega ministarstva se je pojavilo na Ogrskem 15 novih slučajev kolere.

Soproga ekakralja Manuela nevarno zbolela.

MONAKOVO 25. (Izv.) Novoporočena žena portugalskega ekakralja Manuela, Avgusta Viktorija Hohenzollern, je nenadoma hudo zbolela in je morala v bolnišnico. Kakor se zatrjuje, je bila inficirana od svojega visokega soproga.

Francija in Španija.

PARIZ 25. (Kor.) Kralj Alfonz je sprejel včeraj v svojem gradu v Sebastianu poročevalca „New-York-Heralda“ in mu na njegovo vprašanje, kaj misli o sedanjem gibanju za doseg špansko-francoske zveze, odgovoril sledeče: „Tekom 12 let, odkar sem vladar, mislim, da sem dovolj pokazal, kam so nagnjene moje simpatije. Nisem pozabil, da je ime Bourbon francosko. Neobhodno potrebno je, da nastopata Francija in Španija v Maroku skupno, kar se mora zgoditi tudi za bodočnost.“

Razprava proti atentatorju Dojčiću.

Dojčić obsojen na šestnajst let ječe.

ZAGREB 25. (Izv.) Danes ob 9 dopoldne se je pričela razprava proti Štefanu Dojčiću, ki je dne 18. avgusta t. l. izvršil atentat na hrvaškega kraljevskega komisarja barona Sterleca.

Obtožbo zastopa državni pravdnik Mesari, Dojčića pa zagovarja odvetnik dr. Zvonimir Spanić. Obtožnica obsega 11 na stroju pisanih strani. Državno pravdnništvo toži Dojčića hudodelstev razžaljenja veličanstva in viadarskega doma, motenja javnega miru in poskušene zavratnega umora. Obtožnica pravi med drugim: Dojčić se je leta 1909. napotil v Ameriko. Nastanil se je v

Kenoshu, kjer živi njegova sestra Marija omožena Druganić. V Kenoshu je dobil delo v ondotni tvornici avtomobilov, kjer je ostal v službi do svojega odhoda iz Amerike. V Kenoshu je Dojčić takoj ob svojem prihodu ustanovil hrv. delavsko pevsko društvo „Balkan“, leta 1911. pa delavsko knjižnico in čitalnico. Pri vseh teh društvih je Dojčić opravljal posle tajnika. L. 1912. je povabil v Kenoshu znena hrvaška potnika in raziskovalca Štefana in Milana Sejana, da predavata o svojih potovanjih po Abesiniji in Južni Ameriki. Pri tej priliki je imel pozdravni govor, v katerem je ostro napadel in žalil avstrijskega cesarja in vso vladarsko rodbino. Ves čas svojega bivanja v Ameriki, se je trudil, da bi izgladil vsa nasprotja med posameznimi hrvaškimi strankami v Ameriki. Ta trud je bil uspešen, ker se mu je posrečilo ustanoviti „Hrvatski savez“. V okviru te zveze se je izvolil odbor 4 članov, ki si je nadel nalogo, da nabira prispevke za podporo hrvaškega opozicijskega časopisa. Kot član tega odbora je Dojčić napisal za „Hrv. Zastavo“ članek, ki je bil poln žaljenj vladarja in njegove hiše.

Dojčić se je 6. listopada 1912. odpeljal iz Amerike v Zagreb z namenom, da umori takratnega komisarja Cuvaja. V Zagreb je dospel 20. listopada. V Pešti si je kupil revolver s 6 patronami. Ker ni imel prilike ustreliti Cuvaja, je odšel na svoj dom v Ludbreg. Ko je pa slišal, da je imenovan drugi komisar — baron Skerlec —, je takoj sklenil, da ga poskuša ustreliti na dan 18. avgusta. Tako je tudi storil. Atentat se ni, kakor je znano, popolnoma posrečil.

Ko je bila prebrana obtožnica, je Dojčić izjavil, da se ne čuti krivega. Kar se tiče razžaljene Veličanstva, pravi, da je res pripravil oster govor, v katerem se nahajajo tudi besede, da je cesar kršil avstrijsko ustavo, da pa teh besed pozneje ni govoril. Kar se tiče zbiranja denarja med ameriškimi Hrvati, pravi, da se pač zbira denar za važne narodne namene, nikakor pa ne v kake zločinske svrhe. Glede atentata samega pravi, da ga je izvršil tako, kakor to opisuje obtožnica in da je izvršil atentat, ker ga je v temu silila vest. Na Hrvatskem ni mogoče vzporediti revolucije. Vem to dobro. Imamo skupno armado, ki bi revolucijo v kati zadušila. Moj atentat pa je bil izraz splošne ljudske volje. Tudi nad Cuvajem sem hotel izvršiti atentat. Trikrat sem ga že pripravil. V Budimpešti se mi je posrečilo priti Cuvaju prav blizu, že sem prijel za samokres, v zadnjem trenutku pa mi je vpadel pogum. Ne čutim se krivega. Vedel sem, da moj atentat ne more imeti praktičnih posledic, ker pride za komisarjem zopet drug. Smatram pa, da so pri nas atentati kot sredstvo političnega boja že skoraj potrebni. Zaslišani so bili nato kot priče stražniki, ki so Dojčića aretirali. Veselost je vzbujala, da je vsak stražnik trdil, da je bil on prvi, ki je Dojčića aretiral. Ob 12 je bila obravnava prekinjena ter se nadaljuje ob 3 popoldne.

Iz aktov, ki so bili prečitani na koncu dokazilnega postopanja, izhaja, da je bil Dojčić na Hrvatskem brez posla. Državni pravdnik je iz tega sklepal, da je bil med tem časom v zvezi z interviranimi hrvaškimi krogi, ki so ga podpirali. Očitno je obtoženco, da je korespondiral s hrvaškimi političnimi faktorji pod tajno adreso.

Dojčić je izjavil na te očitke, da ni bil nikdar v zvezi s hrvaškimi politiki v domovini. Javno ni hotel nastopati, ker se je bal, da bi ga oblasti aretirale radi kake malenkosti.

Na popoldanski razpravi so se višili

PODLISTEK.

VII.

Maurice je zaključil pogovor z materjo tako-le:

„Nisem imel prav, da sem smatral to ženo resno. Smatral sem jo za zelo krivo, ker sem domneval pri njej neko globino čustev, neko moralčno zrelost; iz kratka, smatral sem jo za odgovorno. Sedaj pa vidim, da ni. Nje kontenansa napram meni nam dokazuje jasno, da niti razumevanja nima za to, kar je storila. Otrok je, ki postopa nezavesno; mesto da se jezimo, naj bi se smejali.“

Grofica ni sodila povsem tako, kakor nje sin; ker pa je bila jako zadovoljna s tem, kakor so se zasukale stvari, in se je nekoliko pomirila, ni rekla nič. Ponoči pa je spala prvih, odkar je nenadoma prišel nje sin, in naslednjega jutra je gledala za njim precej mirno, ko je odhajal k sestanku z Marianne.

Poveljnik je dospel na dvorišče gradu nekaj minut po deseti uri, kjer je jezni hlapec držal za uzdo dva osedlana konja;

skoro v isti čas je prišla mlada vdova v tesno objemajoči jo jahalni obleki, z dolgo vlečko, po stopnicah terase dol, ga pozdravila na lahno z jezdnim bičem in zaklicala: „Dobro jutro!“ Potem se je povzpela v sedlo.

Jezdila sta, spremljana po slugi, po smelojši se normanski krajini.

Ukljub temu, da jo je Maurice smatral za površno, je bil vendar pripravljen na to, da se ne bo mogla vzdržati, da ne bi v prvih trenutkih, ko sta sama, namignila na njiju skrivnost, ali da ne bi vsaj skušala opravičiti svojo moštitev. Pripravljen je bil na to in hotel je odgovoriti na to hladno in brezbržno ter sicer postopati za to kakor z otrokom, kar je vendar bila prav za prav.

Ali temu otroku se ni prav nič mudilo, da bi se dotikal stvari, ki so se ga tako blizu dotikale; ni kazal ne zadrege, ne zmedenosti. Veselo je srkala va-se vonj polja, cvetja, smukala je živahno z bičem po plotih, ki so obrobavali poti, gladila svojega konja in je v vsem svojem bistvu kazala

neko notranjo zadovoljnost. Zadovoljna je bila; s čem, radi česa? Nu, ta otrok je bil — Maurice ni slutil tega niti od daleč — ta otrok je bil — ženska, ki je dobro vedela, kaj je storila, kaj dela in kaj je hotela. Igrala je nevarno igro, ali prva poteza je vspela in sedaj je bila notri v sredi neznanega, nevarnega; polna strasti se je vrgla notri in sedaj bi bila mogla vrisati...

Naenkrat, mej galopom, ki ga je začela je ustavila. Maurice jo je vprašal: „Kaj je?“

„O nič, malenkost, pozabila sem... bodite tako dobri in pozovite slugo!“

Namignil je hlapcu in ona je velela: „Dobri Fran, povrni se moraš! Na svoji pisalni mizi sem pustila dve pismi, ki morata oditi z vlakom ob dvanaesti uri. Hiti in pridli potem za nama v gozd.“

Sluga je odjezdil in Marianne je lahala nekoliko trenutkov molče na strani poveljnika. Naenkrat pa se je zasukala nasproti njemu in je vprašala: „Ali se hudujete name?“ (Dolje.)

Prisega.

Spisal OCTAVE FEUILLET.

Mej tem, ko sta poveljnik in njegova mati na potu domov drug drugemu izražala svoje začudenje na Marianninem bistvu, je vprašala gospa Combaleu svojo nečakinjo v sladkokislem tonu, da-li smatra za primerno, da zaročenka jaha tete-a-tete s ptujim človekom?

„Ljuba teta,“ je odvrnila Marianne, „v prvo poveljnik de Frimeuse ni nikak ptujec za-me, v drugo ni to nikak tete-a-tete (razgovor na štirih očih), ker bo jezni hlapec poleg, a v tretje, nisem več mlada deklica, ampak vdova, in kakor taka imam menda pravico, da jašem, s komur hočem.“

„In, ali se ne bojiš, da bo Gerard užaljen?“ je vprašala teta.

„Ne,“ je odgovorila in odšla.

govori. Državni pravdnik je vstrajal, da gre tu za komplot, čeravno obtoženec to zanika. Zahteval je najstrožjo kazen. Obtoženec Dojčić je hotel govoriti dalje časa. A ko je začel razpravljati o razmerah na Ruskem, mu je predsednik odvzel besedo. Zagovornik dr. Španić je zahteval najmilejšo kazen, ker da je Dojčićovo dejanje izviralo iz altruističnih momenov. To kaže že ambioznost in njegov značaj.

Po emournem posvetovanju je proglasil predsednik razsodbo: Dojčić je kriv razžaljenja Veličanstva, kajenje javnega miru in poskušanja umora in se obsoja zato na 16 let težke ječe.

Predno so obtoženca odpeljali, se je obrnil k poslušalcem in zaklical: „Živela Hrvatska! Živela svoboda hrvatskega naroda!“ Nato k sodnikom: „Za menoj pridejo drugi. Iz Amerike bodo prišli in dokončali moje delo!“

Dojčića so nato odpeljali v ječo. Prijavil je vzklic in ničnostno pritožbo. Ostra obsodba je vzbudila v Zagrebu velikansko senzacijo.

Kje je ovira rešitvi avstrijskega problema?

Letos je bila prestolnica naše države kraj raznih svetovnih kongresov. Zadalj pa so se sestali na Dunaju nemški naravoslovci in zdravniki. Razprave na takem kongresu naj služijo menda edino le najplemenitejšemu namenu: vediti in človekoljubju! Po kombinaciji naravoslovja in zdravništva sta že ostrozačrtana smer in svrha takega sestanka: naravoslovna in specialna kemična veda naj služi zdravniku na izvrševanju njegovega eminentno, da, izključno človekoljubnega poklica! Kajti, zdravnik ne pozna prijatelja in sovražnika, ne dajal se voditi od simpatij, ali antipatij, ampak izvršuj svojo samaritansko nalogo, kamor in h komur so te pozvali: z isto vnuemo, isto skrbjo, isto ljubeznijo in isto znanstveno vestnostjo!!

Že po naravi takih sestankov, po življenjski nalogi njih, ki so se sestali, in po ciljih, ki jih zasledujejo, morajo biti taki sestanki — tako poreče vsak trezen in misleč človek — daleč proč od vsake politike.

Posebno in specialno še, če se vrše na Dunaju in če so se sestali tudi inozemci, kar velja ravno za kongres naravoslovcev in zdravnikov. Res je, da je bil ta kongres „nemški“, ali tudi možje, ki prihajajo iz rajha, so — vsaj za danes še — v naši državi inozemci, istotako kakor Angleži, Francozi, Rusi, Italijani itd. Pa nista samo značaj in svrha sestanka, ki imponirata udeležnikom strogo izogibanje vsaki ekskurziji na polju politike, vsemu, kar je v zvezi s političnim vrvenjem; ampak zahteva to tudi najelementarnejša taktičnost. To sicer povsod, ali nikjer v toliki meri, kakor pri nas, v ljubi Avstriji, z nje kompliciranimi narodnostnimi razmerami, kjer je pač gotovo, da vsak zvok iz politične ali narodnostne strune, mora zadeti neljubo na eni ali drugi strani, mora žaliti in izžvati neželjene odmeve. Vsako, in bilo tudi najmanjše aludiranje na politične dogodke in narodne boje, mora torej s sestanka učenjaka in zdravnikov-inozemcev — in to z naša doli, ki je središče države, torej vseh narodov, pomenjati neljubno ne le iznevejanje značaju in svrhi sestanka, ampak tudi debelo kršenje dolžnega takta in grdo zlorabljanje gostoljubja. Gost, ki zlorablja gostoljubje v to, da meče plamen v hišo, ki ga je prijazno sprejela, je najogabnejša pojava, ki vzbuja gnus in ogorčenje.

Nu, priznavamo radi, da udeležniki kongresa naravoslovcev in zdravnikov na Dunaju niso zagrešili take nespodobnosti. Vediti so se taktično in korektno, kakor drugače ni pričakovati od strani mož, ki niso le natrpani z učenostjo, ampak so tudi ljudje vsestranske naobrazbe, močje kulture in socialne olike.

Zato pa je tisto proslulo nemško dunajsko časopisje zagrešilo take nespodobnosti v tem hujši meri: izrabljalo je na nesramen način tudi ta sestanek v nemško-hegemoni stiške in nacionalno-umazane svrhe.

Vzemimo le najbolj tipično reprezentativno tega samogoltnega nemštva, ki v boju za gospodstvo ne pozna nobenih mej in nikakih obzirov: „Neue Freie Presse“. V članku, kjer je pozdravljala večkrat imenovani kongres, slavi prave orgije nemškega furorja.

Če kak Pollauf na kakem shodu nemških srditežev — kakor smo omenjali včeraj

— reklamira Dunaj samo za Nemce, če ga ponižuje v prestolnico samo nemškega ozemlja in ga s tem degraduje v nekako provincijalno mesto velike Germanije, če tak-le nemški srditež proglašja nemške državljane za parijo, ki nima nobenega prava, najmanj pa do prestolnice države: je to sicer drzno preziranje postanka, zgodovine in sestave te države, nje podlag, njenega položaja in nje zakonov, torej drzno falzificiranje resnice; ali na vse zadnje je to pri ljudeh, ki sta jim sovraštvo in narodna megalomanija privzgojena, v krvi — vsaj umljivo!

Ali nesramnost nad vso nesramnostjo je, ako Nemci tudi tako priliko, kakršna je bil kongres naravoslovcev, zlorabljajo v svoje narodno oligarhične namene in v žaljenje drugih narodov države!

Tudi po članku v „Neue Freie Presse“ bi morali kongresisti misliti, da so prišli v obiske v kako nemško provincijo z nemškim Dunajem kakor prestolnico. Vse je tu nemško: Dunaj, vse znanstveno snovanje je nemško, veda je v Avstriji samo nemška, medicina nemška, vzlic zgodovinski resnici, da so tudi slovanski učenjaki s slovansko krvjo in slovanskim mišljenjem poveljevali slavo dunajske univerze, ali če hočemo tako reči: dunajske vede, ki jo sedaj predstavljajo svetovnim učenjakom kakor paradnega vranca, izključno nemškega genija. Ta izbruh nemškega furorja in vse druge prezirajoče in mrzeče nadutosti pa zaključuje „Neue Freie Presse“ tako-le popolnoma po intenciji dra. Pollaufa na shodu, kjer je nemška srditost uganjala svoje orgije, tako-le:

„Ljudstvo odreševalna sila nemškega naravoslovja je osvojila in oplojila tudi Avstrijo. Ona nosi tudi vse državno in gospodarsko življenje, tudi naši boji za svobodo imajo v nemški vidi močno pomočnico... Nemško glavno mesto pozdravlja nemške naravoslovce in zdravnike!“

Torej vse nemško! Zemlja, nje glavno mesto, vse duševno snovanje v Avstriji od abecedne šole do najvišjih abstraktnih, socialnih in gospodarskih ved — vse je delo nemškega duha, pri katerem nimajo drugi narodi niti najmanjšega deleža!

Take ekscese, ki naravnost izživajo psihijatra in patologa na raziskovanje, je zagrešalo nemško dunajsko novinstvo povodom kongresa naravoslovcev in zdravnikov na Dunaju. S pristno nemškim napuhom žalijo in brskajo avstrijske narode: Vi niste nič, vi nimate nič, vi ste intelektualno tako nizko, da vam ne gre nikaka beseda v tej državi! Mi smo gospodje in gospodari in to — hočemo tudi ostati!

In sedaj prihajamo z žalostnim in za avstrijske narode in za državo samo usodnim dejstvom, da so ti Nemci — brez vsakega pravnega čuta, brez vsake inteligence srca, brez vsakega smisla in čuta za mirno življenje in kulturno tekmovanje z drugimi — v resnici gospodari in gospodje v tej državi! Pred njimi se klanja vse, od visokih do najnižjih, vsi državni faktori, pred nemškimi grožnjami se trese vse — neki nemški poslanec je nekoč zaklical v parlamentu, da se morajo pred njimi tresti celo šipe na cesarskem dvoru, — njihovim zahtevam je vse na uslugo, po teh zahtevah ureja država vso svojo notranjo in zunanjo politiko, in drugim narodom se reže duševni in telesni kruh po merilu, ki ga določa nemška oligarhična srditost. Kar se jim ne klanja, to mora v prah do — veleizdatniških procesov. Malo da ni zločin že to, da Slovani v Avstriji sploh še žive. Krivi smo, ker smo živi! Takov je položaj slovanskih narodov pod nemško peto! Je-li čudo potem, da se je jel krčiti tisti fond tradicionalnega slovanskega navdušenja za to državo, ki se je nekdanj zdel enostavno neljuben. Se je zvestoba tu, ali državniški naj gledajo, da se ne začne rušiti tudi to glavno jamstvo za obstanek in bodočnost države!

Nemci absolutni gospodari v državi: v tem dejstvu je ovira rešitve avstrijskega problema! In kaj mora priti brez te rešitve?! Videanti consules!

Slovenski veleum iz davne dobe.

V zgodovini medicinske vede se imenuje na častnem mestu ime zdravnika in učenjaka, ki je živel na Dunaju okrog l.

1750. Bil je to Mark Anton Plencicz, „ein Wiener Arzt“. Marsikateri jugoslovanski medicinec je pa upravičeno slutil, da tleče za tem slavim imenom naš slovenski ali hrvaški rojak.

Plenciczevi spisi in nauki so se izgubili, oziroma pozabili, in njegova slava je je izginila pred mlajšimi učenjaki novejših dobi. Sedaj pa jo zboruje na Dunaju nemški naravoslovci in zdravniki in na tem kongresu je nastopil neki dr. I. Fischer, ki je marljivo preiskal Plenciczevo življenje in delovanje ter otel njegovo slavo pozabljenju. Zbranim nemškim učenjakom vsega sveta je razkril dr. Fischer, da je Plencicz bil pravi veleum, gotovo eden največjih svoje dobe.

Že okoli l. 1750. je Plencicz objavil študije o živem kontagiju, namreč o organskem bitju povzročevalcev bolezni in učil vsa ona pravila, na katerih stoni dandanašnja moderna bakteriologija. V Plenciczevih naukih se nahaja že zakon o specifičnosti raznih bakterij, potem način njih raznašanja in razmnoževanja. Tudi je Plencicz prvi, tedaj mnogo pred slavim Pasteurjem učil, da je vrenje in gnojenje povzročeno po živih kalez.

Nočemo se spuščati v podrobnosti njegovih naukov iz bakteriologije, o katerih se težko da razpravljati v okviru političnega lista; za nas zadostuje, da so upoznali učenjaki na dunajskem kongresu, da je bil Plencicz res veleum, čigar slava ostane nemolajna.

Da se izpozna pomen Plenciczevih naukov, katerih sodobniki niso smatrali za resne, omenjamo, da je sto let za Plenciczem neki Žid, Ignac Filipp Semmelweis, tudi na Dunaju, kot predhodnik slavnega Listerja in Pasteurja učil iste nauke o povzročevalcih bolezni, a so ga zaradi teh naukov tako preganjali, da je revež zblaznel. Pred par leti pa so mu postavili hvaležni Madžari, ker je bil Semmelweis iz Budimpešte doma, velik spomenik, češ: bil je to največji neizpoznan madjarski in svetovni učenjak.

Isto pa, in še več, kar je učil proslavljeni Semmelweis, je že 100 let poprej proglasil kot znanstveni nauk Mark Anton Plencicz, ki je bil rojen leta 1705. v Solkanu pri Gorici in umrl leta 1786. kot profesor na Dunaju.

Tako se smemo tudi mi Slovenci ponahati z znamenitim solkanskim rojakom Plenciczem, kakor se ponahaja sedaj z njim dunajski fakulteti, ki ima povod postavljati se tedaj, kadar je to slavo pribore Slovani, kakor so to: Rokitsansky, Albert, Šveda in sedaj tudi naš slovenski rojak Plencicz!

Kazalo bi, da bi gorški Slovenci se zanimali za življenje in delovanje tega slavnega svojega rojaka in pojasnili še marsikaj, kar je ostalo dosedaj še neznan.

K zadevi telovadnice Sokola v Trstu.

Ker se čuje glede odpovedi telovadbe pri Sokolu v Trstu več pritožb in mnenj, ki temeljijo na nepoznanju razmer v telovadnici tega Sokola, prinašamo v pojasnilo članek, ki ga je priobčil včerajšnji „Vestnik Tržaške sokolske župe“:

„Telovadnica Sokola v Trstu, ki se nahaja v Narodnem domu, menda že iz svojega začetka ni odgovarjala zahtevam, katerim mora zadostevati prostor, kjer naj se goji telesna vzgoja“. V zadnjih letih se je mnogo prizadevalo, ugoditi tem zahtevam s popraviljem telovadnice, toda prostor je ostal vendar brez dnevnne svetlobe, brez oken in z neznosnim zrakom. Vaditeljski zbor je upal še vedno na izboljšanje, kakor tudi na to, da se morda najde kak primernejši prostor kjer naj dobi potrebno streho Sokol v Trstu, ki se je ravno v zadnjih letih začel lepo razvijati in dosegel dosedaj največje število telovadcev, telovadk in naraščaja. To pa je še bolj povečalo potrebo značne telovadnice, ko je postalo po zadnjih ponesrečenih popra-

*) Že v poročilih občnih zborov iz let 1906. in 1908. čitamo sledeče: „... če se že govori o slabosti telovadnih uspehov Tržaškega Sokola, tedaj se mora priznati, da je bilo res mučno telovaditi ob tako slabem zraku v telovadnici“. (Slovenski Sokol 1906. str. 56). — „omenja se (namreč br. dr. Slavik), da telovadnica, katero nam je preskrbel slavn Tržaška posojilnica in hranilnica, v katero smo stavili vsi velike nade, ne ustreza svojem namenu iz zdravstvenih ozirov. Prihodnjemu odboru bodi glavna skrb, pridobiti priročno, zdravo, zravnno in vsem modernim zahtevam ustrezajočo telovadnico v središču mesta“. (Slovenski Sokol 1908. str. 87.)

vilih v telovadnici Narodnega doma naravnost nezno. Pred dobrim mesecem je odbor Sokola v Trstu prosil slovenski denarni zavod „Trgovsko-obrtno zadruge“, naj mu odstopi v njem prostore, ki jih je namerala ta zavod preurediti v svojem posloplju (ul. Stadlon) za šolsko telovadnico. Sokol bi dalšoli tudi orodje na razpolago. Bili smo v pogajanju, toda Trgovsko-obrtna zadruga je baje že oddala omenjeni prostor nekemu italijanskemu najemniku, ki odškoduje zadrugo z mnogo večjo najemnino, kakor bi jo bila dobila za telovadnico. Na ta način je Sokol v Trstu izgubil za doledni čas poslednje upanje, da pride iz sedanjih slabih prostorov v boljše. Vaditeljski zbor je torej z odborom dovoljenjem odpovedal z naprejem telovadbo vseh oddelkov vsled tega, ker si ne upa prevzeti odgovornost iz zdravje telovadečega članstva, ter je mnenja, da ne sme vzdrževati telovadbe v takih prostorih, kjer je izključena mogočnost doseganja tistegatelesnega razvoja in zdravja, kateremu je namenjena sokolska telovadba, temveč obstoja ravno nasprotna nevarnost. — Vsakemu sokolskemu društvu je telovadnica eksistenčno vprašanje, in Sokol v Trstu danes še ne ve, kakšen bo sedanj odgovor nanje. Zaenkrat so odšli bratje telovadci po sosednjih najbližjih društvih k telovadbi, istotako vaditeljski zbor (člani in članice), orodje pa se je posodilo novoutanovljenemu Sokolu pri Sv. Jakobu ter se mu s tem omogočila telovadba“.

Ker pa so nekateri mnenja, da bi bila telovadnica, ki je bila dobra še včeraj, dobra tudi danes, pripominjamo k temu, da omenjena telovadnica ni bila dobra še nikoli, in bi bilo prej grajati, da nismo tega koraka storili že pred leti in ne šele sedaj; drugič pa se je moglo v tem prostoru izhajati, dokler je bilo število telovadečega članstva in naraščaja manjše. Kakor hitro pa je tako naraslo, kakor je bil to slučaj lani in letos, se čuti slabost lokala tem občutneje in vaditeljski zbor ni vedel drugega boljšega izhoda, kakor tega, ki se ga je poslužil.

Domače vesti.

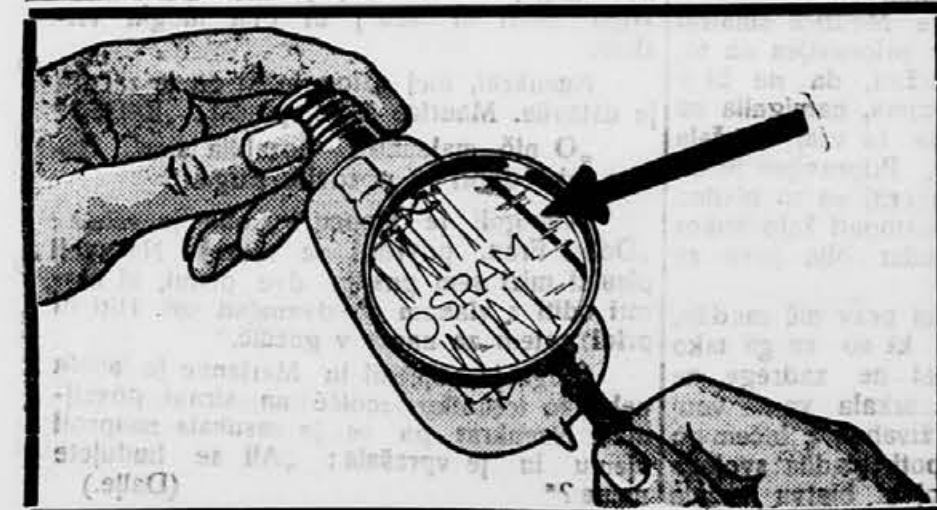
O dru. Pettarinu smo mi povedali svojo v predčerašnjem članku. „Gorica“ in „Soca“ potrjata, da je dr. Pettarin zaprosil za vpokojenje radi novega kurza, ki zavladava v deželnem zboru goriskem. Tudi soglašata oba goriska lista v tem, da je bil dr. Pettarin jako sposoben deželni uradnik, poln delavnosti, energije in inicijative.

Temu ne oporekamo tudi mi. Vendar pozdravljamo njegov odhod z zadovoljstvom, kajli označene svoje vrline je uveljavil v smerih, ki so bile pogabne za naš narod na Goriskem. Saj je znana stvar, da je sposobnost sovražnika veliko nevarnejša, nego pa največja zagrizenost brez sposobnosti. Spominjamo se le pokojnega Pajerja. Kako gladkega in neoporečno korektnega se je znal kazati napram onim, ki so bili močnejši od njega, kako neoporečen Avstrijec je znal biti napram Dunaju! In vendar je več koristil Italijanskemu radikalizmu na Goriskem nego bi moglo na stotine drugih fanatikov. Zakaj? Zato, ker je bil moč velikih sposobnosti, bistrega vida ob določanju taktike in v izbiranju sredstev in poti.

Nič manje nevaren nam ne bi bil sposoben dr. Pettarin, če ne bi bile nastale spremembe, ki so prekrizale njegove načrte in ga sklonile, da odhaja v pokoj.

„Gorica“ pa naj nam dobrohotno oprosti, ako tu še posebej reagiramo na nje pripombe, s katerim je pospremila vest o vpokojitvi dra Pettarina. Piše namreč: „Dr. Pettarin je bil jako spreten, skozinsko zmogčen in neumorno delaven uradnik, da malo takih. Da je kot Italijan, kot italijansko-deželni poslanec in deželni odbornik obračal glavno svojo skrb na italijanski del naše dežele, temuse ne more nobeden pameten človek čuditi, ker je to tudi popolnoma naravno“.

Ozirom na te pripombe v „Gorici“ velja pač tisti pregovor: kdor dobro razlikuje, prav tolmači Italijanu. Pettarinu ne bo res zamerjal nobeden pameten človek, da mu je bilo srce na strani soplemenjakov.

Samo napis „OSRAM“

jamči za pristnost nerazbitnih „Osram žilnih žarnic“ ki uživajo svetovno ime. Pri nakupu naj se pazi, da nosi vsaka pristna Osram žična žarnica na steklenem balonu ujedkan napis „OSRAM“. Pristne „Osram“ žične žarnice prihranijo 70% toka ter dajejo briljantno, belo enakomerno luč, ter imajo skoraj nerazbitno žieo.

Dobiva se v Trsti pri tvrdki R. DITMAR, Gebrüder Brunner d. d. TRST, Piazza del Ponterosso šte. 1.

Deželniemu uradniku Pettarinu pa smo z vsjo pravico zamerjali njegovo pristranost na škodo slovenske večine v Kakor privatnik bodi, kar hočeš, avenu funkcijonar ne smeš biti me nitni te ne sme zavaljati v krivico rodna pripadnost. Dr. Pettarinu pa je kar in Italijan tudi na poslovanju a uradnika.

smo mu zamerjali in ni bilo — na le manj naravno je bilo, da je bil i deželni uradnik ob enem tudi poslanec; a najnenaravneje je bilo, tudi deželni odbornik. Torej ob an deželne uprave in član korpo n kako vpliven član! —, ki naj o deželno upravo, oziroma poslo organov! Deželni poslanec dr. i odbornik naj bi bil pozival na odgovor — uradnika Pettarina! Ne, to ni bil naravno! To je bila anomalija, ki bi jej težko našli vrstnice. — V interesu javne uprave, torej v interesu dežele in nje prebivalstva ni dopuščeno tako razmerje! Pa brez zamere!

P. n. gospodje trgovci! Podpisano „Trgovsko izobraževalno društvo“ Vas opozarja na uradni razpis v „Edinosti“ glede vpisovanja vajencev v Slovensko obrtno-nadaljevalno šolo. Tam stoji, da so primorani po odloku c. kr. ministrstva z dne 9. avgusta 1912 št. 24. 993 tudi vsi trgovski vajenci hoditi v obrtno-nadaljevalno šolo, kjer se bodo poučevali v posebnem oddelku.

Naše društvo je nameravalo za trgovske vajence otvoriti strokovno šolo iz lastnih sredstev. Taka šola bi pa bila silno draga in nazadnje bi morali naši učenci vendarle še napraviti izpit na „Obrtni nadaljevalni šoli“, da bi si pridobili šolsko odpuščilo, brez katere se jim praviloma ne sme izdati učno izpričevalo.

Najboljše bo tedaj, da bomo kakor pekovski gospodari prispevali za imenovanje šole tudi mi primeren znesek, da bomo smeli imenovati v odbor te šole zastopnika, ki bo zagovarjal naše in naših vajencev interese.

Za sedaj Vas pa pozivljamo, da vpišete svoje vajence v Obrtno nadaljevalno šolo, da se s tem odzovete § 100 obrtnega reda, po katerem mora vsakdo pošiljati svojega vajenca v šolo.

Vpisuje se vsaki dan v ulici Stadion št. 21 I.

Trgovci tovariši! pozivljamo Vas v imenu kulture in naše boljše bodočnosti, da se našemu klicu odzovete, da odprete svojemu naraščanju pot do razvoja in s tem dokažete smisel do napredka.

Za „Trgovsko izobraževalno društvo“ v Trstu

Član odbora Predsednik

Stanko Detela, l. r. Vek. Plesničar, l. r.

I. sestanek slovenskih tehnikov v Ljubljani. Ob veliki udeležbi se je vršil v dne 20. in 21. kinavca t. l. I. sestanek slovenskih tehnikov v Ljubljani. Sestanek je priredilo „Akademično društvo slovenskih tehnikov na Dunaju“ s sodelovanjem društva „Kras“ na Dunaju, „Kluba slovenskih tehnikov v Pragi“, „Kluba slovenskih tehnikov v Gradcu“, in curiških slovenskih tehnikov. — Razveseljivo je predvsem dejstvo, da je prišlo mnogo zunanjih udeležencev — kar je dokaz, da je vladalo veliko zanimanje za to prireditve. V soboto 20. t. m. dopoldne so odšli udeležniki v opekarno Vidic & Komp. na Viču, kjer jim je vodstvo in lastništvo trdke, predvsem to varnar g. Ogorelec, na najljubeznivejši način razkazalo zelo zanimivi tovarniški obrat, ki je eden največjih te vrste na slovenskem jugu. Po ogledu tovarne je trdka nad vse gostoljubno pogostila posetnike. Popoldne je v mali dvorani Mestnega doma ing. Janko Mačkovšek na podlagi tozadevnih načrtov, ki jih je v to svrhu iz dobrohotne prijaznosti prepustil g. mestni stavbni svetnik ing. Matko Prelovšek, razložil bistvo regulacijskih del v Ljubljani. Končno je tudi razložil načrte novih ljubljanskih mostov. Na to so odšli tehniki, okrog 50 po številu, pod vodstvom ing. J. Mačkovškega v strugo Ljubljanice, kjer jih je sprejel imenom stavbnega vodstva za osušitev barja g. ing. Oreš in jim razkazal zanimiva regulacijska dela. Zvečer je predaval ob veliki udeležbi tovariši cand. chem. Srečko Ferjančič (Curih, Švica) „O entropiji in koncu sveta“. Predavanje je bilo znanstveno in je pričalo o veliki vsem, s katero je preučeval predavatelj omenjeno temo skozi dve leti. V nedeljo 21. t. m. dopoldne se je vršilo v mali dvorani mestnega doma zborovanje slovenskih tehnikov. — Zborovanje so počastili z udeležbo podpredsednik „Društva inženirjev v Ljubljani“, g. ing. Turk, urednik tehn. strokovne revije „Vijesti“, g. ing. Guštinčič, nadalje gg. ing. Fischer in ing. Mačkovšek, ing. Domicelj in ing. Tavčar. — Na zborovanju je bilo nazočih okrog 50 slovenskih tehnikov; veliko je bilo med temi zunanjih tovarišev — prišli so celo tovariši iz Trsta, Goriske in Stajerske. Opazili pa nismo precej ljubljanskih tehnikov, ki so se odtegnili v teh dneh vsakemu stiku s tovariši; večini te vrste tehnikov primanjkuje pač čista stanovska zavesti. O važnih sklepih tega zborovanja bomo poročali. — ak. —

Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu opozarja vse gg. gimn. profesorje, ki žele imeti izvode za svojo šolsko uporabo, naj se takoj prijavijo za dotične zvezke. Knjige se bodo potem skupno poslane dotičnemu ravnateljskemu, katero je prošajo potrdilo.

Slovensko planinsko društvo naznanja, da je zatvorilo do sedaj le sledeče planinske kočice: Vodnikovo kočico na Velempolju, Triglavski dom na Kredarici, Orožarovo kočico pod Črno prstjo, Kamniško kočico na Kamniškem sedlu ter kočico na Veliki planini. Odprte in še vedno kot prele oskrbovane pa so še sledeče postojanke: Aljažev dom v Vratih, Zlatorog ob Bohinjskem jezeru, Kadišnikova kočica na Golici ter Bistriška kočica.

Turisti torej, ki bi želeli še to sezono preživeti nekaj lepih dni v naših planinah, naj izbirajo sedanjo lepo priliko svežega jesenskega vremena in posetijo to ali ono izmed navedenih še odprtih planinskih postojank ter se s tem jesenskim izletom oškodujejo in popravijo, kar jim je pokvarila slaba letošnja poletna sezona.

V vednost slovenskim obrtnikom in trgovcem! Vpisovanje v „Slovensko obrtno-nadaljevalno šolo v Trstu“ se vrši danes in vse ostale dni meseca septembra od 6 do 8 zvečer v prostorih „Slovenske trgovske šole“, ulica Stadion 21. I.

Vpisnina znaša 2 K. Vajenci morajo prinesli s seboj šolsko izpustnico oziroma zadolji „Izkaz obrtne nadaljevalne šole“.

Redni pouk se prične 1. oktobra.

Mučilna krvavnica, ki mori bolnika fizično in duševno, ter mu gremi življenje, se zdravi najlažje potom Saxlechnerjeve naravne kisle vode HUNYADI JANOS. Tega pravega prijatelja ne morejo pogrešati vsi oni, ki so vezani na sedeči način življenja, med temi v prvi vrsti profesorji, učenjaki, doktorji, uradniki, pisatelji itd. Posebno v slučajih krvavnice nudi HUNYADI JANOS gotovo pomoč, tembolj pa, ker zdravi istočasno hipohondrijo ter pomnožuje slast do jedi. Dobi se povsod.

Tržaška mala kronika. Trst, 25. septembra. Čast, komur čast! V zadnjem času se pritožuje ves italijanski svet, kako neusmiljeno izganjanje tržaška policija renjikele iz Trsta, renjikele, ki so sami „galantuomeni“. Razni Barzilai, Barzilaiji in drugi taki Pitaki bijujejo ogenj in žveplo na avstrijske oblasti, da jim državno pravišništvo komaj sproti konfiscira vse njihove izbruhe silne ogorčenosti nad „krivicami“, ki se gode renjikiškim poštenjakom, ki morajo čez mejo Barzilai je povedal pred par dnevi nekaj tako „groznih“ slučajev; zato mu priporočamo tudi sledečega.

Anton Nava, rodom iz Novare, pristojen pa v Seato San Giovanni pri Milanu, star 33 let, krojač, je prišel v Trst 20. t. m. iskat dela. Prednočnim, torej komaj tri dni po njegovem prihodu v Trst, pa je ujel neki gospod tega renjikiškega angelsko čistega Alojzija v cerkvi Marije Dev. Pomnočnice, kjer je hotel prisiliti neko komaj desetletno dekletce k nesramnim dejanjem, ki jih ne moremo imenovati. Nesramnega pohotneža so seveda aretirali in po prestani kazni ga pošljejo čez mejo.

Radovedni smo, ali se tudi za tega „galantuomo“ zavzame italijansko časopisje; tukajšnje kamoraštvo je namreč že storilo svojo dolžnost, kajti „Piccolo“, ki ima toliko prostora za vsak preglasni slovenski klic na ulici in opisuje takega grešnika kot kakega roparskega morilca, lepo molči o tem renjikiškem nesramnežu. Čast, komur čast!

Iz policijskega poročila. Sročil ob 8:45 je brezposelni 45letni premogar Gregor Fortuna, rodom iz Kranja, hotel na vsak način priti v urad zavarovalne družbe „Assicurazioni Generali“ v ul. Carradori šte. 8. Vrtar Josip Fantini mu je pravil, da ob tako pozni uri ni mogoče v urad, ali vse to ni nič pomagalo. Fortuna je hotel noter, a ker ga je vrtar odganjal, je vzel iz žepa nož in mu začel groziti z njim. Vrtar je vied tega šel klicat redarja, Fortuna pa z nožem za njim. Ko ga je redar hotel aretirati, se mu je ustavljal na svojo moč, da so morali priti še štirje redarji, da so mu bili kos la ga spravili v luknjo.

Ivan Golia, star 29 let, iz Pule, bivši kočijaž, sedaj pa natakari, stanujoč v

DVORANA ZA SODNE DRAŽBE ulica Sanità 23-25 pritičje. Dražba, ki se bo vršila v soboto, dne 27. t. m., od 9—12 predpoldne: Chiffonier, umivalnik, postelje, živalni stroj, nočna omarica, velika množina čevljev za gospode, gospe in otroke.

POHISTVO SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MASCANTON - TRST

Mnenje g. ces. svetnika dra. W. DEGRÈ - Dunaj.

Gosp. J. SERRAVALLO Trst.

Potrpujem z veseljem, da sem rabil Vaše ŽELEZNATO KINAVINO SERRAVALLO (vino di China Ferruginoso Serravallo) toliko za svoje lastne otroke, kolikor v privatni praksi, in da sem imel vedno izvrstne vspehe. Priporočal je bom pri vsaki priliki.

DUNAJ, 17. maja 1912.

Dr. W. DEGRÈ.

Potna agencija v inozemstvu
išče za takojšnji nastop

dva uradnika kot korespondenta in tolmača,

s znanjem nemškega, hrvaškega in slovenskega jezika v govoru in pisavi. Predstaviti se je OSEBNO S SPRICEVALI v Trstu: nedelja in ponedeljek 28. in 29. sept. v HOTELU EUROPA. - Javiti se je pri vratarju.

Anton Mahne, trgovec Dr. Korsano

Priporočal. občinstvu

svoje trgovino jestvin in kolonijalnega blaga

Trst, ulica dell' Istria št. 4

s podružnico na Greti v hiši gosp. Gombača in Friluge št. 275. Vsakovrstna vina in likerji v steklenicah Blago vedno sveže. Postrežba na dom. Prodaja na drobno in na debelo.

Prva slovenska izdelovalnica mostnih, žilviskih in drugih tehničnih za trgovino in obrt, stavbno in umetno ključavničarstvo
IVAN REBEK
Celje, Poljska ulica 14
priporoča svoje tehnične. Četiri narazpolne brezplačno in franto.

NAZNANILO.

Čast mi je naznaniti slav. občinstvu, da sem odprl popolnoma novo pekarno v ulici Caserma št. 11, katera je preskrbljena z vsakovrstnim blagom. Kruh vedno svež. Najfinejše vrste moke. Prepečenci, slaščice, mrzle pijače, kakor tudi vino in likerji. Uljudno se priporoča ALOJZIJ GULJ, (prej na trgu Caserma).

IVO KROŠEL, Trst, ul. delle Poste 5.

(naslednik M. SALARINI)

„Alla città di Londra“
Velika zaloga izgotovljenih oblek

navadne in najfinejše, za gospode in dečke. Zimske obleke, površniki in suknje. Moderna avtorizovana lastna krojačnica izvršuje eleganten in moderen kroj po nizkih cenah.

Paroplovna družba D. Tripovich & Ci. Trst

Ekspresna vožnja Trst - Benetke

in nazaj. — Prevoz v treh urah.

ODHOD iz TRSTA vsak dan ob 8 zjutraj.
ODHOD iz BENETEK ob delavnikih ob 2 popoldne — in tudi:
ODHOD iz TRSTA vsako soboto ob 2 pop. in vsako nedeljo ob 4 popoldne.
ODHOD iz BENETEK vsako nedeljo ob 8 zj. in ob 8 zv. in vsak ponedeljek ob 8 zj.

NB. Povratek je možen tudi z nočnimi Lloydivimi parniki.
Nedeljska izletna vožnja Vsako nedeljo se izdajajo posebni vožnji listki za izlet Trst-Benetke in nazaj po znižanih cenah za sledeče vožnje: iz Trsta v nedeljo ob 8 zj. in povratek iz Benetek v nedeljo ob 8 zv., v ponedeljek ob 8 zj., ob 2 pop. in opolnoči. — Povratek opolnoči z Lloydivim parnikom.

Iz Trsta v Jakin - Rim - Neapelj.

ODHOD iz TRSTA vsako sredo ob 7.15 zjutraj; iz JAKINA vsako sredo ob 9 zv. Prevoz čez morje iz Trsta v Jakin ali obratno v 9 urah.

Poleg tega: Iz TRSTA v JAKIN: vsako soboto ob 4 popoldne.
Iz JAKINA v TRST vsak ponedeljek ob 4 popoldne.

Pojasnila, prospekti, vožnji listki pri družbi v Trstu, Piazza della Borsa 12 in njenih raznih zastopstvih v Trstu in zunaj.

Družba si pridržuje izpremembe v smislu prometnega opravilnika

Trgovci, peki! Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož, so dosegle dosedaj vsepovsod najboljše sloves. Narodnjaki. naročite pri domači trgovki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah. — Priporočam se vnaprej J. J. SUBAN, Trst, G. Vaspril 10.

ul. Tizano Vecellio št. 9, je bil snoči ob 8 aretirani v gostilni „Argus“ v ul. Riborgo, vsled ovadbe prostitutke Lucije Sandrin, da je bil, ko je bil v njeni sobi, ukradel zlati uro, broško in prstan ter 40 K v denarjih, vsega skupaj vrednosti 87 K.

— Anton Trampuš, stanujoč v ul. Piccardi št. 16, je pred tremi leti izročil nekemu Ivanu Horvatu neke listine in znesek 10 K za kolek, da bi mu napravil prošnjo za sprejem v tržaško občinsko zavezo. Horvata pa odtodaj ni bilo več na izpregled. Včeraj pa je le Trampuš našel na ulici in ga dal takoj aretirati.

Slovensko gledališče v Trstu.

Gledališka sezona začne v nedeljo, dne 28. t. m. s prekrasno Tucičovo dramo „GOLGOTA.“

Vstopnice se dobe na dnevni blagajni, kjer se tudi sprejema naročila za abonement.

Društvene vesti.

Trgovsko izobraževalno društvo bo imelo svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 12. oktobra t. l. Opozorjamo članke, da se danes, da se ga udeležijo v polnem številu. Na dnevnem redu bodo poleg izpremembe pravil, še druge za trgovce in obrtnike sploh jako važne točke. Zato pozivljamo trgovce, obrtnike in interesirane, ki še niso člani, da prijavijo svoj pristop k našemu društvu ev. bodoči organizaciji.

Odbor magdalenske podružnice CMD je moral radi raznih okoliščin preložiti svoj koncert na poznejši čas.

Isti odbor vladno vabi vse starše ozir. očeta ali mater, katerih otroci zahajajo v otroški vrtec pri Sv. Mar. Magd. Zgornji, na zelo važno posvetovanje, ki se bo vršilo v nedeljo, dne 5. oktobra t. l. ob 3-30 pop. v otroškem vrtcu.

Zveza jugoslovanskih železničarjev priporoča vsem odbornikom in namestnikom, da se nocoj, seje gotovo udeležijo, ker so na dnevnem redu zelo važne zadeve.

Ruski Kružok. Nocoj ob 7-30 zvečer odborova seja. Bivše članke našega društva pozivljamo, da se zopet udeležijo nadaljevalnih naših tečajev. Oni, ki se žele dobro naučiti slovenske oz. hrvaščine, imajo sedaj prav lepo priliko za to. Koliko je še pri nas ljudi, ki se sicer čutijo Slovenci, a jezika našega ne znajo dovolj. Pa tudi k rusčini in češčini najpojele vabimo. Učne ure zvečer. Učnina 4 K mesečno.

Nar. delavska organizacija.

Pevski zbor NDO. — Ker namerava NDO v Trstu ustanoviti pevski zbor, prosimo vse one, ki imajo veselje do petja, da se zglasijo danes v petek, ob 7 zvečer v prostorih NDO, ulica Sv. Frančiška št. 2.

Skupina delavcev v plavžih. Jutri v soboto ob 7 zvečer shod delavcev prve parije v prostorih „Gospodarskega društva“ v Škedenju.

Za delavce tržaškega tehničnega zavoda pri Sv. Andreju priredi NDO jutri, v soboto, ob 7-30 zvečer shod v dvorani „Delavskega kons. društva“ pri Sv. Jakobu. Tovariši, poskrbite s pridno agitacijo za obilno udeležbo.

Društveni ples in plesne vaje NDO. Odbor NDO naznanja, da se bo vršil od zanjprej v društveni dvorani NDO društveni ples, in sicer vsako nedeljo od 4 pop. do 9 zvečer. Plesna sezona se otvori že to nedeljo, 28. t. m. Nadalje se bodo vršile vsaki ponedeljek, četrtek in soboto plesne vaje od 7-30 do 9-30.

Lesno delavstvo vseh širok. „Zveza jugoslovanskih lesnih delavcev“ sklicuje za nedeljo, 28. t. m. javen shod, ki se vrši v dvorani NDO, ul. Sv. Frančiška 2 z dnevnim redom: „Sedanje neznozne razmere lesnega delavstva.“

Deželni odbor NDO ima v soboto, dne 27. t. m. ob 7-30 zvečer izredno odobrovo sejo, h kateri so vabljene tudi zastopniki osrednjega izvrševalnega odbora.

Socijalni demokratje so menda že povsod pogoreli, zato se v zadnjem času padli na delavstvo škedenjskih plavžev. V Škedenju imajo skoraj vsako soboto shod, ali bolje rečeno — sestanek, saj je udeležba vedno tako pičila, da bi jim moralo že veselje poiti. Toda ne! Trudijo se in živijo v iluzijah, da delavstvo plavžev vendar prihrumi v njihov tabor.

Na omenjenih sestankih socijalno demokratski govorniki branijo renjikolet in napadajo slovensko narodno delavstvo, ki je tukaj doma. Sodrugi Mihevc pa kaj rad nemškutarji. Večkrat se je že dogodilo, da je začel govoriti nemško, češ, morda je kdo navzoč, ki ni več slovenskega jezika; nadalje utemeljuje svoje nemške govore s tem, da ni popolnoma zmožen slovensčine.

— Oho! Kako pa je to mogoče, sodrug Mihevc, da ste vključ temu slovenski pesnik? Vsa v „Naših zapiskih“ ste to pokazali, n. pr. v pesmi „Moja družica“. Sicer pa se sodrug Mihevc s svojo „nemščino“ nima nič kaj posejati.

Te vrstice smo napisali samo zato, da se bodo različni Mihevc spametili ter začeli slovensčino spoštovati in braniti domače delavstvo pred renjikolet, kajti v nasprotnem slučaju jim vsa agitacija, da bi pridobili škedenjsko delavstvo na svojo stran, prav nič ne bo pomagala. Torej upoštevajte naše nauke in vaša stranka se še reši — smrti. To vam svetujemo, ker smo usmiljeni!

Vesti iz Goriške.

Cerkijanska podružnica Slov. plan. društva naznanja, da bo oskrbovala svojo kočno na Pcerznu (1632) ob nedeljah, tudi izven sezone ob ugodnem vremenu, do konca oktobra.

Na zborovanju NDO v Volčjadrugi, ki se je vršilo preteklo nedeljo, je tov. Perko, predsednik goriške podružnice NDO, poročal o potrebi podružnice Narodne delavske organizacije za Volčjodrago, kar so zborovalci vzeli naznanje. Izvoljen je bil tudi pripravljalni odbor podružnice, in sicer: Jožef Nardin, predsednik, Anton Martelanc, podpredsednik, Ivan Spacapan, tajnik, Vincenc Nemec, tajniški namestnik, Ivan Arčon in Josip Milčič, odbornika. — V kratkem se bo vršil shod; kdaj, objavimo pravočasno v „Edinosti“.

Vesti iz Istre.

Iz Podgrada. — Dne 18. t. m. se je vršil tu sestanek zaupnikov „Političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri“. Sestanka se je udeležilo okoli 50 mož. Od političnega društva pa so prišli gg. dr. Dinko Trinajstić, državni poslanec Matko Mandić in deželni posl. dr. Brnčić.

Predsednik, g. dr. Trinajstić je obrazložil namen sestanka, gg. poslancev Mandić in dr. Brnčić pa sta podala poročilo o delovanju, o odnosu med delovanjem državnega in deželnega zbora. Poročilo gg. poslancev je že znano iz poročila o sestanku v Dekanih ter ga ne bomo ponavljali.

Zatem se je oglasil za besedo notar Šorli, ki je ožigolal brezbriznost okrajnega glavarstva v Voloskem—Opatiji za tukajšnji okraj. — Gospodje od glavarstva imajo preveč posla z reprezentacijo v svetovnem kopališču Opatiji. Kako naj bi se potem brigali za tako reven okraj, kakor je naš, kjer so slabe ceste, kraji gorati in podnebje ni ravno ugodno za razvajene gospode v obmorskem kopališču. Omenjal je tudi, da se nahaja sicer v Sežani kmetijski potovalni učitelj, čigar delokrog sega tudi v naš okraj, da pa je njegov delokrog tako obširen, da je skoro nemogoče, da bi kedaj prišel v ta okraj predavati in kmete učiti. Izkušnja v zadnjih letih je dovolj dokazala, da je to res. Predlagal je vsled tega resolucijo, v kateri se pozivljajo gg. poslanci, da delujejo na to, da se ustanovi v Podgradu ekspozitura okrajnega glavarstva, zraven tega pa tudi mestni kmetijskega potovalnega učitelja in živinozdravnika.

Nato je mons. Rogač predlagal za gg. poslance zaupnico, zlasti tudi glede njihovega vstopa v državnozborni hrvatsko-slovenski klub. Ugovora ni bilo.

G. Ivančič iz Javorja se je pritoževal, da kmete niso bili posebej vabljene na sestanek. G. predsednik mu je pojasnil, da so imeli zaupniki nalog vabiti vsakogar k sestanku.

Prihodnji govornik, g. župni upravitelj Hrašovec, je doma s Kranjskega in tam vzgojen. Videlo se je iz njegovega govora, da ni vzrastel v narodnih bojih, kajti sicer ne bi bil tako omalovažujoče omenjal pridobitev političnega društva na šolskem polju. Ostali del govora ni spadal k stvari, kakor je gosp. predsednik sam konstatiral.

Notar Šorli je nato omenil, da v naši deželi strankarstvo ni na mezu, in da se ne damo zavesti vanje. Pozival je gg. poslance, da delajo na to, da se odstrani nesoglasja v kastavski občini glede črte nameravane in že izmerjene ceste Podgrad—Račice—Mune—Želane—Zvončec—Jurčani, da se bo moglo čimprej pričeti z gradnjo te ceste in da bo imelo po slabih letinah toli prizadeto prebivalstvo tukajšnjega okraja tudi doma kaj za služko.

G. poslanec Mandić je pojasnil nesoglasja, ki vladajo v kastavski občini glede te ceste in obljubil svojo polno pomoč, da se z gradnjo ceste prične čimprej.

Končno je g. kaplan Hreščak predlagal v sprejetje enako resolucijo, kakor je

bila sprejeta na ostalih sestankih. Ta resolucija je čitateljem „Edinosti“ že znana — Vse predlagane resolucije so bile sprejete soglasno in z odobravanjem. Izvolili so se tudi zaupniški odbori za vsako občino posebej.

Priporočila se slavnemu občinstvu trgovina jestvin Vekoslav Plesničarja ulica Giulia šte. 29. Postrežba točna in solidna.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 v. besedo. Manjša tiskana beseda enkrat več. Najmanjša pristojbina 40 v. Plača se takoj izročena oddaja.

„PIKA“ šte. 10 je izšla. Razširjajte in kupujte jo po tobakarnah (2043)

Sprejme se otroka na oskrbo. — Cena po dogovoru. — Bračič Fran, Via del Vento št. 3. 2165

Zahtevajte izkaz srca in vrednostnih papirjev, kateri se prodajajo na male mesečne obroke pri „Narodni posojilnici in hranilnici“ v Trstu, Via Nuova šte. 13, II. nadst. Dobite ga zastonj in poštino prosto. 2161

Čevljarški mojster JOSEF VERTO-VEO v Trstu, ul. Stella šte. 2 (Belvedere) se priporoča slavnemu občinstvu. 2167

Odda se soba dveh dijakov. — Androna Romagn 2, pr. tleje. 2166

Prodajo se viniki sodi. — Trgovina Gregorič, ul. Olmo 3. 2164

Trgovci in gostilničarji pozor! Denjake in kranjske klobase, 1 krono 12 komadov edino pri Ivanu Šubanu, Buffet, via S. Sebastiano šte. 6. 2160

Trgovski pomočnik išče službo v trgovini jestvin v mestu ali na deželi. Ponudbe pod „Mladenič“ poštno-ležeče. Kozina. 2158

Vsled družinskih razmer :: se prodaja v Gorici, Campo Santo 45, lepa enoustanopna hiša s vrhom Pojasilna pisarna ali sebnost pri poštne uradu v Bazovici. 2159

Na stanovanje in hrano se sprejme dijak ali pa čednega mladika. — Boschetto 40, polunada ropje, lev. 2162

Fotograf Antona Jerkiča naslov: Trst, ul. delle Poste 10; Gorica, Gosposka ulica 7. 4444

Manufakturna trgovina Piazza Piccola 1, za mestno palačo. Velika zaloga partijskega blaga, iz gotovljene obleke, žensko in moško perilo, otroške oblečice, perkal, nogavice itd. Izredno nizke cene. 2097

Postrežnica do 8 zjutraj do 4 popole (s kosilom) se išče. Naslov: Via Luigi Galvani 1, pritličje (nad ljudskim vrtom). 2177

Hišo v Rojano (Vernielli) 405 prodam. Cena ugodna. — Starec Drag., Prosek. 2101

Stanovanje z dobro domačo hrano dobe gospodje v bližini Narodnega doma. Naslov pove Inscr. oddelek Edinosti. 2141

Oddasta se dve stanovanji, eno z sobo in kuhinjo, drugo z dvema sobama in kuhinjo. — Peršič, Sv. Ivan 1063, na protitovarno Girardelli. 2149

Domače klobase jetrne in krvave, domačega izdelka, se dobijo v s. b. to in nedeljo v restavraciji „Bonvecchiati“ ulica G.ega 17. 2154

Zobotehnični ambulatorij Univ. zdravnika Dr. Makso Barry Ermanno Schultze, I. tehnik. Trst, ulica Caserma šte. 17, II. nadst.

Posebni zavod za umetne zobe brez ustne plošče. Plombiranje z zlatom, platinom in porcelanom. Vsa dela brez bolečin. Zdravje krivo rastočih zob. Zmerne cene. Sprejema od 9 do 1 in od 3 do 6 popol.

„Obrtnijsko društvo“ pri Sv. Ani tik tramvajke proge

priporoča slav. občinstvu svojo znano

GOSTILNO

kjer se toči izvrstno belo in črno vino ter :: DREHERJEVO PIVO. Izvrstna domača kuhinja. Priporočila se za obilen obisk VODSTVO.

Zdravljenje krvi!

Čaj „Tisečeri cvet“ (Millefiori) Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če poči v žilnicah, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. — Jeden omot za zdravljenje stane 1 K ter se dobiva v odlikovani lekarni PRAXMARER - „AI DUE MORI“ Trst (mestna hiša) — Telef. 877. Poštne pošiljke se izvršujejo takoj in franco ako se dopolnjekron 1-10.

Akademski slikar

Josip Vučetić

podučuje risanje in slikarstvo v svojem atelierju v Trstu, ulica Belpoggio 3a. (Hiša nova).

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem prevzel dobroznano

trgovino jestvin

Antonija Mihelič v Trstu, ul. Rojan št. 8 FRAN SLUGA.

:: NADOMESTILO ::

KAVA PERL

odlikovan z zlato kalajso na mednarodni polje delsko-obrtni razstavi v Rimu 1913.

naravno pečeni čisti bob s finim okusom in jako izdaten v uporabi Kron 1-98 kilogram.

Poštarne pošiljke 5 kilogramov po povzetju franko v vsej Avstro-Ogrski.

! The Caffee Sur Export!

Trst I/233. Iščejo se zastopniki.

ANTON SKERL - TRST

mehanič, zaprišežen izvedenec.

Trg Carlo Goldoni šte. 10—11, Tel. 1734

Zastopnik raznih tovarov avtomobilov, motokoles itd. Generalni zastopnik tovarne avtomobilov „Ford“.

Zaloga avtomobilov, motokoles itd.

Napeljava in zaloga električnih svetilkov, prodaja gramofonov, ksenofonov in fonografov.

Zaloga priprav za točenje piva. Lastna delavnica za popravilne živalnih strojev, koles, motokoles itd. — Velika zaloga pripadkov.

Velika avtomobilna garaža, ulica del Badi 18, vagaj slika Boschette. TELEFON 2347. — STOCK PHUM GOODRICH (ameriškega). AVTOMOBILI NA POSODO PO KERNI GENT.

Poštarne pošiljke 3 kg netto

pristnega

Malinovega sirupa

pošilja franko proti povzetju za K 5 80

c. kr. dvorni dobavitelj

:: G. PICCOLI ::

V LJUBLJANI.

Pošiljatev tudi v sodčih po K 1-10 kg in v sterilizir. steklenicah v zabojih po 25 steklenicah K 1 40.

Trgovina jestvin in delikates

CELESTE FURLANI

Trst, via Belvedere št. 57.

Prodaja vedno sveže testenine iz Ilirske Bištrice ter iz drugih sunanjih tovarov. Vino in likeri v steklenicah. Postrežba na dom Raspošilja se pakete od 5 kg naprej: kave, olja i. dr.

HINKO BRAUNIČAR, vodja trgovine.

Umetno - fotografski

Trst, ulica Rivo št. 42

(pritličje) — pri Sv. Jakobu — (pritličje)

Izvrstje vsake fotografske del, kakor tudi razglede, posnetke, ne-tradit. lokalni, porcelanske pi. tde za vsakovrstne spominske itd. itd.

Posebnost: Povečanje vsake fotografije

Radi udobnosti gosp. naročnikov sprejema naročila in jih izvršuje na domu, eventualno tudi zunaj mesta

Vsem : gospodinjam toplo priporočamo

KOLINSKO CIKORIJO

edino pristni, po kakovosti neosopljivi slovenski izdelek.

v korist družbi sv. Cirila in Metoda